

Dwa różne kultywary o nazwie *Rosa* ‘Poznań’

Two different cultivars named *Rosa* ‘Poznań’

JERZY ZIELIŃSKI

Polska Akademia Nauk, Instytut Dendrologii
Polish Academy of Sciences, Institute of Dendrology, ul. Parkowa 5, PL-62-035 Kórnik, Poland

E-mail: jeziel@man.poznan.pl

Received: 25 March 2014, Accepted: 2 May 2014

ABSTRACT: In 1988 a new cultivar of park rose was described as *Rosa* ‘Poznań’, however, the above name was used in 1966 for a large-flowered garden rose, which probably disappeared from cultivation. Several years ago the new name *Rosa* ‘Poznańska’ was proposed in the electronic trade catalogue to replace the later homonymous epithet, but it was at variance with the rules of International Code of Nomenclature for Cultivated Plants (Article 25). The cultivar name *Rosa* ‘Poznańska’ is thus published here for the first time.

Rosa ‘Poznańska’ is a large shrub with erect main stems covered with thin needle-like prickles in the lower part only, usually \pm hairy in places; its leaves are large, green, wrinkled, glabrous, with broad stipules; flowers are large, pink, simple, sepals entire, bracts broadly ovate, receptacle and pedicels smooth; fruits usually undeveloped (Figs 1–4). It is probably a segregate of a hybrid of *Rosa rugosa* Thunb. with *R. blanda* Aiton, very hardy and disease resistant.

Key words: new cultivar name, ornamental shrub, park rose, *Rosa* ‘Poznańska’, *Rosa rugosa* hybrid

W roku 1988 wraz z T. Bojarczukiem opisaliśmy w „Roczniku Dendrologicznym” nowy kultywar róży o nazwie *Rosa* ‘Poznań’, należący do grupy tzw. róż parkowych (Bojarczuk, Zieliński 1988). Roślina, która dała początek nowej odmianie, znaleziona kilka lat wcześniej na jednym z poznańskich osiedli, okazała się na tyle interesująca, iż uznaliśmy, że warto ją rozmnożyć i obserwować na terenie Arboretum Kórnickiego. Już po formalnym opublikowaniu nazwy, nawiązującej do miejsca jej odkrycia, *Rosa* ‘Poznań’ była przez kilkanaście lat mnożona i sprzedawana przez szkółki „Rosarium” dr. Adama Choduna w Radlińcu koło Nowego Miasta.

Opisując nowy kultywar pod nazwą *Rosa* ‘Poznań’ nie byliśmy niestety świadomi, że dużo wcześniej nazwy ‘Poznań’ użył Leopold Grąbczewski dla „szlachetnej” wielkokwiatowej róży, wyhodowanej przez tego znanego szkółkarza w Dąbrówce k. Warszawy. Przypomniał o tym Dolatowski (1999) w książce „Szkółkarstwo Polskie 1799–1999”, w której zamieścił krótką notatkę o róży ‘Poznań’, zaczerpniętą z niedatowanej ulotki reklamowej wydanej przez działającą w latach sześćdziesiątych XX w. Centralę Handlu Zagranicznego „Rolimpex”. Z ulotki tej, zatytułowanej „Rose – trees from Poland” wynika, że *Rosa* ‘Poznań’ została zaprezentowana przez Grąb-

czewskiego jako nowa odmiana w 1966 r. i w tym samym roku otrzymała wyróżnienie w Kortrijk w Belgii. Z zapisu w książce hodowlanej firmy „Grąbczewscy” wiadomo, że *Rosa* ‘Poznań’ jest jedną z wyselekcjonowanych siewek odmiany ‘Rouge Meilland’ (Jan Grąbczewski, inf. ustna). Dość dokładny, „fachowy” opis róży ‘Poznań’ w ulotce „Rolimpexu”, sporządzony najprawdopodobniej przez samego Leopolda Grąbczewskiego, pozwala sądzić, że była to wyjątkowo efektowna odmiana. Nie została jednak zarejestrowana i po krótkim okresie popularności – praktycznie zniknęła z uprawy. Brak jej w ogrodach botanicznych i w kolekcjach prywatnych, nie poleca jej żadna z działających współcześnie specjalistycznych szkółek, nie ma jej również działająca w Runowie szkółka „Grąbczewscy”.

Nie wiadomo, czy *Rosa* ‘Poznań’ hodowli Grąbczewskiego zostanie gdzieś w uprawie odnaleziona, jednak homonimiczną nazwę *Rosa* ‘Poznań’, użytą dla opisanej w 1988 roku róży parkowej, należy zmienić. Zmiana tej nazwy na *Rosa* ‘Poznańska’ została zaproponowana A. Chodunowi i po raz pierwszy kultywar o powyższej nazwie oferowany był w elektronicznym katalogu tego szkółkarza z 2011 roku. Niestety publikacja ta nie jest uprawniona, według bowiem Międzynarodowego Kodeksu Nomenklatury Roślin Uprawnych (Brickell i in. 2009) opis kultywaru zamieszczono-

Ryc. 1. *Rosa* 'Poznańska' w Parku im. Karola Marcinkowskiego w Poznaniu (fot. J. Zieliński).

Fig. 1. *Rosa* 'Poznańska' in the Karol Marcinkowski Park in Poznań (phot. by J. Zieliński).

Ryc. 2. *Rosa* 'Poznańska' w Arboretum w Kórniku, duża kępa złożona z kilku krzewów (fot. J. Zieliński).

Fig. 2. *Rosa* 'Poznańska' in the Kórnik Arboretum, a large clump formed by several shrubs (phot. by J. Zieliński).

Ryc. 3. *Rosa* 'Poznańska' w pełni kwitnienia. Ta sama roślina co na Ryc. 2 (fot. J. Zieliński).

Fig. 3. *Rosa* 'Poznańska' in full flower. The same plant as in Fig. 2 (phot. by J. Zieliński).

ny w mediach elektronicznych może być uznany za ważnie opublikowany (Art. 25.1, Zalecenia 25 B.2 i 25 B.3) tylko wówczas, gdy wydrukowana kopia katalogu handlowego zawierającego tę nazwę zostanie przekazana do co najmniej pięciu z wyznaczonych przez wspomniany kodeks bibliotek. Publikacja elektroniczna kultywaru *Rosa* 'Poznańska' nie spełnia tych warunków. W związku z powyższym nazwa ta publikowana jest formalnie po raz pierwszy poniżej:

***Rosa* 'Poznańska'** (A. Chodun, J. Zieliński, 2014), Ryc. 1–4.

Syn.: *Rosa* 'Poznań' (Bojarczuk, Zieliński 1988, Ryc. 1A–D, F; nom. illeg.) non *Rosa* 'Poznań' (L. Grąbczewski 1966).

Róża 'Poznańska' dzięki wymienionej wyżej szkółce w Radlińcu trafiła w różne miejsca w Polsce, bywa sadzona w prywatnych ogrodach, ale także w zieleni miejskiej i w parkach. Jest odporna na mrozy i na suszę, a także na choroby grzybowe. Rozmnaża się przez krótkie rozłogi podziemne, doskonale daje sobie radę w miejscach mniej zadbanych. Pielęgnacja jej nie jest kłopotliwa i może się ograniczać do usuwania suchych pędów i okresowego odmładzania. Można ją stosunkowo łatwo rozpoznać po sztywnych prostych pędach, pokrytych tylko w dolnych partiach słabymi igłowatymi kolcami, po dużych nagich liściach i dużych pojedynczych kwiatach, całobrzegich działkach itd. (Bojarczuk,

Zieliński 1988, Ryc. 1A–D, F). Można ją pomylić jedynie z *R. gorenkensis* Besser, gatunkiem do nas prawdopodobnie przywleczonym z zachodniej Rosji; ten ostatni ma zwykle po dwa kolce u nasady liści, węższe przylistki i podsadki, poza tym – w odróżnieniu od róży poznańskiej – zwykle owocuje.

W cytowanej na wstępie publikacji (Bojarczuk, Zieliński 1988) stwierdziliśmy, że opisywany przez nas kultywar jest najprawdopodobniej spontanicznym mieszańcem *Rosa rugosa* Thunb. i *R. blanda* Aiton. Udział pierwszego gatunku wydaje się bezsporny, na co wskazują duże, lekko pomarszczone liście, liczne drobne, igielkowate kolce przynajmniej w dolnej części długopędów i, gdziekolwiek, ślady owłosienia na tych długopędach, oraz duże kwiaty. O tym, że drugim rodzicem róży z Poznania mogła być *R. blanda*, zdaje się świadczyć całkowity brak kolców w górnej strefie długopędów oraz na pędach kwiatowych i zwykle pojedynczo piłkowane liście. Prawdopodobnie jednak nie jest to ich mieszańiec F1, ale jeden z segregantów kolejnego pokolenia. Mieszańiec *R. rugosa* i *R. blanda* został opisany przez Ellen Willmott (1911: 185, tab. 59) pod nazwą *R. ×warleyensis* E. Willm., ale różni się on bardzo od róży poznańskiej – ma małe, ± owłosione liście, drobniejsze kwiaty, silniejsze kolce, obecne także w górnej części długopędów.

Spośród licznych mieszańców, jakie tworzy *Rosa rugosa*, różę poznańską może przypominać mieszańiec róży pomarszczonej z *R. glauca* Pourret, opisany w 1926 roku

Literatura

pod nazwą *R. ×rubrosa* Preston. Niestety nie byłem w stanie dotrzeć do oryginalnej publikacji, ale sądząc z opisów zamieszczonych w kilku późniejszych opracowaniach (Krüssmann 1974, 1978, Rehder 1977, Belder, Wijnands 1986), podobieństwo to jest zapewne tylko powierzchowne. Powyższy mieszańiec różni się od kultywaru 'Poznańska' między innymi ciemnoczerwonymi, wyraźnie owłosionymi pędami, liśćmi sinawymi pod spodem i zaczerwienionymi oraz ciemniejszymi kwiatami. Otrzymała go znana hodowczyni lilaków Izabella Preston w Ottawie już w 1920 r.; jedna z siewek została opisana w 1923 roku jako kultywar 'Carmenetta'. Jest on bliski *R. glauca*, ale ma nieco większe kwiaty, o bardziej niż u tego gatunku zaokrąglonych płatkach, i większe liście. Z licznych zdjęć zamieszczonych w internecie wynika, że jest często nieodróżniany od róży czerwonej. Jest ładny, ale w przeciwieństwie do *Rosa* 'Poznańska' – podatny na rdzę róż, *Phragmidium tuberculatum* J. Mueller (Belder, Wijnands 1986).

Podziękowanie

Dziękuję Panu Janowi Grąbczewskiemu za udostępnienie informacji o wyhodowanej przez jego ojca odmianie *Rosa* 'Poznań'.

- BELDER J., WIJNANDS D.O. 1986. Rozen-Hybriden. Dendroflora 23: 41–53.
- BOJARCZUK T., ZIELIŃSKI J. 1988. New park roses. Rocznik Dendrologiczny 46: 61–64 [fot.].
- BRICKELL C.D., ALEXANDER C., DAVID J.C., HETTERSCHIED W.L.A., LESLIE A.C., MALECOT V., XIAOBAI J. 2009. International Code of Nomenclature for Cultivated Plants. 8th ed. Scripta Horticulturae 10: 1–184.
- DOLATOWSKI J. 1999. Polskie odmiany. W: J. Dolatowski (red.). Szkółkarstwo polskie 1799–1999. Związek Szkółkarzy Polskich & Stowarzyszenie Producentów Wysokiej Jakości Materiału Szkółkarskiego, Warszawa, ss. 149–186.
- KRÜSSMANN G. 1974. Rosen, Rosen, Rosen. Paul Parey, Berlin–Hamburg.
- KRÜSSMANN G. 1978. Handbuch der Laubgehölze, 3. Paul Parey, Berlin–Hamburg.
- REHDER A. 1977. Manual of cultivated plants, 13th ed. Macmillan Publishing Co., New York.
- WILLMOTT E. 1911. The Genus *Rosa*, 1(9). John Murray, London.

Ryc. 4. Dzięki silnym, wyprostowanym i słabo koleczastym pędom *Rosa* 'Poznańska' jest łatwa do rozpoznania nawet w stanie bezliśnym. Marzec 2013. Te same krzewy co na Ryc. 1 (fot. J. Zieliński).

Fig. 4. Due to its strong, erect and weakly prickled stems *Rosa* 'Poznańska' is easy recognizable even when not in leaf. March 2013. The same shrubs as in the Fig. 1 (phot. by J. Zieliński).